

**Sygeplejeetiske
retningslinjer**

Peqqissaanermi ileqqorissaarnermut najoqqutassat

Sygeplejeetisk

Råd

Kalaallit Nunaanni Peqqissaanermi
Ileqqorissaarnermut Stunnersuisoqatigiit

Tunuliaqutaq

Kalaallit Nunaanni Peqqissaanermi Ileqqorissaarnermut Siunnersuisoqatigiit november 2017-imi pilersinneqarput, Peqqissaasut Kattufiata (PK) ukiumoortumik ataatsimeersua-reernerata kingorna.

Peqqissaanermi ileqqorissaarnermut najoqqutassat suliarineqarput ukiuni 2019-2020-milu, PK- llu ukiumoortumik ataatsimeersuarneranni november 2020 saqqumiunneqar-lutik.

Una allakkiaq najoqqutassatut isigineqassaaq, ICN-ip (International Council of Nurses) nunat tamalaat akornanni najoqqutassiatut suliarisimasaat aallaavigalugu, kisiannili/ taamaattorli kalaallit atugaannut tunngatinniarlugu suliarineqarluni.

Kalaallit peqqissaanermi ileqqorissaarnermut najoqqutassiaat ilaatigut qallunaat Peqqis-saanermi ileqqorissaarnermut najoqqutassiaasa allanneri assigisinnaavaat, assigiiffeqar-fianni oqaaseqatigiiliorneri toqqaannartumik tigulaariffigineqarnikummata.

Suliamik ilinniarsimassutsikkut ileqqorissaarneq piffissap ingerlanerani allanngartar-poq taamaammallu naleqartitat/ pingaartitat najoqqutassallu oqaloqatigiissutigiginissaat allanngartinnissaallu siunnersuutigineqarput, inuiaqatigiinni ineriartorneq, inatsisit siunissamilu ileqqorissaarnermut unammillernartut malillugit.

Taamaammat Kalaallit Nunaanni Peqqissaanermi Ileqqorissaarnermut Siunnersuisoqa-tigiit innersuuppaat naleqartitat/ pingaartitat najoqqutassallu oqallisissatut ataatsimeer-suarnermi inissinneqartassasut ukioq ataaseq allortarlugu, tulliani kingusinnerpaamik 2022-mi.

Siunnersuisoqatigiit kissaatigaat allakkiaq ineriartortinneqassasoq ilaartorneqarlunilu, aammalu kalaallisut suliarineqassasoq.

Siunertaq

Peqqissaanermi ileqqorissaarmut najoqqutassat aqutissiuisussaapput, peqqissaasup suliassami iluani suliagarnermini ileqqorissaarnermi nalornisoorfinni, ajornartorsiorfinnilu naammattuungaqaraangami, suliassallu sinaakkutaata piginnaasaqarfiullu iluaniikkaangata.

Peqqissaasup suliassa qarfi ukuupput: "Peqqissaanermi suliagarneq, peqqissaanermi paasisutissanik ingerlateqqiineq, peqqissaanermi aqutsisuuneq, peqqissaanermi ineriartortitsineq". Peqqissaaneq peqqinnerulernissamik siuarsaanermik, peqqiinnarnerunissamik aammalu pinaveersaartitsinermik, katsorsaanermik, piginnaanngorsaqqiinnermik aammalu nipaallisitsitsiniaanermik ilisarnaateqarpata/ pissuteqarpata.

Peqqissaasup suliassa qarfi ukuupput: Peqqissaanermi nammineersuutigalugu suliassa qarfiit paaqutarinninnermik, katsorsaanermik, piginnaanngorsaaneermik, nipaallisitsiniaanermik, peqqinnerulernissamik siuarsaanermik, peqqiinnarnerunissamik aammalu pinaveersaartitsinermik ilisarnaateqarpata/ pissuteqarpata. Peqqissaanermik suliagarneq ilinniarsimasut allat akimorlugit, suleqatigiinnermik nuna tamakkerlugu aammalu kommune-qarfiit ilaanni peqqinnissaqarfinni peqataaffigalugit, aammalu peqqissaanermi suliassat nunami, nunarsuaqatigiinnilu takutinneqaraangat/ atuunneqaraangat.

Taamaattumik najoqqutassat peqqissaasunut, ilinniarsimasutut ileqqorissaarlunilu akisussaaffimmik tigusinissamut sakkussatut isigineqassapput, napparsimasulerinnermi aalajangersimasuni napparsimasullu/ inuttaasullu, suliassa qarfiup inuiaqatigiillu piumasaqaataat innimigigalugit, aammalu inuiaqatiit, aningaasaqarneq, politik-ikkut, piorsarsimassusillu assigiinngiiaarnerat paasisimalluarlugu.

NAJOQQUTASSAT MAKKUNUNGA ILUAQUTAASINNAAPPUT:

- Peqqissaasut akornanni oqallinnermi isumaliuutersuutinilu ileqqorissaarnikkut eqqarsaatersornermi piorsassallugu/ siuarsassallugu
- Suliat pitsaassusiat ineriartortinnissaat anguniarlugu peqqissaasut ileqqorissaarnikkut naliliisinnaanerat nukittorsassallugu
- Piffinni peqqissaasut ajornakusoortunik toqqaasusaaaneranni, ikorfartussallugit
- Ileqqorissaarnermi nalorninartorsiorfiit ukkatarinissaat erseqqissasallugit, aammattaq sulinnermi ileqqorissaarnissaq erseqqissasallugu

Tungaviusoq

Najoqqutassiami Kalaallit Nunaanni inatsisit ataqqineqarput. Naalagaaffiit Peqatigiit (FN-ip) inuttut pisinnaatitaaffiinik Silarsuarmioqatigiinnut Nalunaarutaa 1948-meersoq aammalu International Council of Nurses-ip (ICN) peqqissaasunut Ileqqorissaarnissamut najoqqutassiaa 1953-meersoq, kingullertut 2012-mi nutartigaq tungavigineqarput.

Peqqissaanermi ileqqorissaarnissamut naleqartitat ima paasinninnermik tungaveqarput: inuit ataasiakkaat asseqanngitsutut naleqartutullu, avatagiisiminut kulturiminnullu atassuteqarlutik inuusutut, namminerlu inuunerminnut akisussaaffeqartutut.

Tatigininneq ataqqinninnerlu, napparsimasup peqqissaasullu akunnerminni ataqatigiinneranni tamatigit tungaviupput.

Peqqissaasup anguniangarivaa peqqinnermik siammarsaanissaq, anniaatinillu annikillisaanissaq. Tamannalu suliarineqassaaq inuup oqaluttuassartaa, inuunermillu pitsaasumik misigisaqarnissaa ataqqillugu. Inuuneq pitsaasoq tassaavoq piginnaasat periarfissallu tamaasa atorluassallugit, inuuneq pitsaasoq isumaqartorlu anguniarlugu. Inuuneq pitsaasoq inuit allat peqatigalugit pilersinneqassaaq.

Naleqartitat/Pingaartitat

1. AKISUSSAAFFIK

Peqqissaasup napparsimasunik peqqissarneqarnissaminnik pisariaqartitsisut, ilinniar-simasutut inuttullu, akisussaaffigivai. Peqqissaasup nammineq nalilersukkani qanorlu iliuutsini akisussaaffigivai, aammataaq akisussaaffigivai ilinniarsimasutut naliliinissani, isornartorsiuisinnaanissani, sapiissuseqarnissani, isumatusaarnissanilu. Peqqissaasup akisussaafigaattaaq qanoq iliuuserisani iliuuseqannginninilu.

Sanngiiffeqartumut ataqatigiinnikkut ileqqorissaarluni akisussaassuseqarlunilu aatsaat pissaanermik atuisoqarsinnaavoq. Tungiuinissamut pisussaaffik akisussaaffimmiippoq.

2. TUNGIUINEQ

Pisarpog inuit attuumassuteqartut akornanni, peqqissaasup napparsimasullu akor-nanni. Peqqissaasup napparsimasullu naapinneranni, tatiginninneq ataqqinninnerlu pingaartutut tungiuinissamut tunngaviupput. Peqqissaasup napparsimasullu naapinne-ranni, tatiginninneq ataqqinninnerlu pingaartutut isumassuinissamuttungiuinissamut tunngaviupput. Tungiuineq aamma imaassinnaavoq napparsimasup nammineq qanoq inississimanerminik nakkutilliinissaanut periarfissiineq. Tassaniippoq ileqqorissaar-nissamut tungavissaq, ima iliorluni, inuit tamarmik pitsaanerpaamik inuunissaannut periarfissaqalersitsinissaq.

3. ATAQQINASSUSEQ

Ataqinassusermik innarligassaannginnermillu akuersaarneq imaappog, napparsimasog immikkut asseqanngitsutut naassaanngitsumillu inuttut naleqartutut isigineqassasog. Peqqissaasup napparsimasog naapinnerani ammasuunini maniguunninilu takutittariaqarpaa, napparsimasullu pissusaa, kissaatai inuunermilu anguniangai, inuunermilu atugai akuerisa-riaqarpaattaaq.

Peqqissaasutut ileqqorissaarnermi toqqammaviusut

Peqqissaasutut ileqqorissaarnermi ileqqorissaarnissamut toqqammaviit arlallit naleqartitanut atassuserneqarput.

- A. *Nammineq aalajangiisinnaanermik (ataqqinninneq) – tassalu napparsimasut ataasiakkaat ajornanngippat nammineq inuunerminni inissisimaffimminnik namminerlu toqqaasinnaanermut pisinnaatitaaffia attatiinnarnissaa*
- B. *Sanngiiffilinnik tunguineq –tassalu napparsimasut ataasiakkaat illersorneqarnissaasa tungiorneqarnissaasalu qulakkeerneqarnissaa*
- C. *Naapinnermi akuersaarneq – tassalu napparsimasut ataasiakkaat ataqqineqarnissaat ammaffigineqarnissaat, maniguuffiginissaat, inuttut namminiunissamut pisinnaatitaaffeqartutut, namminnerlu inuunermimi inissisimaffimminni periarfissalittut misigitinnissaat.*

A. PEQQISSAASUP NAMMINEQ AALAJANGIISINNAASUTSIMINIK ATAQQINNILLUNI ILEQQORISSAARLUNI SULINISSAA IMA ISU-MAQARPOQ:

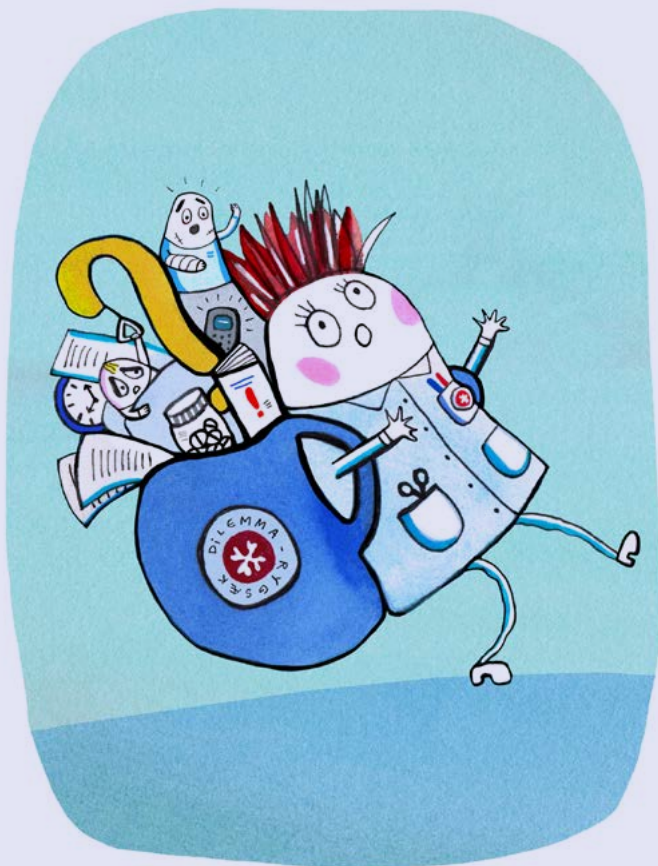
- Napparsimasup nammineq aalajangiisinnaassusaanik siuarsaaneq
- Napparsimasup toqqaanerani - tamatumunngalu atatillugu toqqaannginnissamut pisinnaatitaaffeqarnerani ataqqinninneq
- Napparsimasup nammineq aalajangiisinnaaneranik siuarsaallunilu ataqqinninnissaq, qanorluunniit taassuma nammineq naleqartitai, upperisaa inuunermullu siunertaqaraluarpata, tamannali aatsaat naatsorsuutigineqassaaq, inuit allat pisinnaatitaaffii inuunermillu siunertaat innarlissanngippassuk.
- Napparsimasup paasisutissiisummik toqqaanissami pisariaqartitamik pissarsinnisaanik, paasinninnissaanillu qulakkeerineq
- Napparsimasunik nammineq aalajangiisinnaanngitsunik, illersuineq

B. PEQQISSAASUP SANNGIIFFILINNIK SULLISSINERNIMI ILEQQORISSAARLUNI SULINISSAATUNGIUINISSAALU IMA ISUMAQRPOQ:

- Inuunermik inuunnarnissamillu illersueqataaneq anniaammillu nipaallisaaqataaneq
- Napparsimasup peqataatinneqarnissaanik qulakkeerinnineq, akisussaanermillu nammineq tigusinissaanut periarfissaanik nukittorsaaqataaneq
- Napparsimasumik innarlerneqannginnissaanik illersuineq, taamatuttaaq pinngit-saalliissummik iliuuseqartariaqarnermi, uninngatitsigallarnermi allatulluunniit pisinnaatitaaffimmik killiliinermi napparsimasumik illersuineq
- Napparsimasumut tunngatillugu ilinniakkat pisorta qarfiillu akimorlugit suleqatigiinnissamut ikiuunneq
- Napparsimasup ataqinassuseq pigalugu toqunissaa peqataaffigalugu, kingunis-saqanngitsumillu katsorsarneqarneq unitsinneqarnissaanut imal. aallartinneqannginnissaanut peqataaneq

**C. PEQQISSAASUP ILEQQORISSAARLUNI SULINERMINI NAPPARSIMASUMIK NAAPITSINERMINI AKUERSAARTUMIK IMAALIORNIS-
SAANIK ISUMAQRPOQ:**

- Peqqissaasup napparsimasup inuunermi inissisimaffimminut, inuiaqatigiinnullu tunngatillugu, inuttut nammineq pisariaqartitaminut paasinninnissaanut akuersaarinnineq.
- Akuereqatigiilluni illuatungeriilluni naatsorsuutigisat piumasaqaatillu ersarissisillugit naapinnissamik qulakkeereqataaneq.
- Napparsimasumut sanngiiffeqartumut nammineerluni allanut attaveqarsinnaanngitsumut piumasaqaatitaqanngitsumik akuersaartumik tungiuinissamik qulakkeerineq.
- Naligiilluni napparsimasup kulturua, upperisaa naleqartitaalu ataqillugit pitsaasumik attaveqatigiinneq qitiutillugu oqaloqatigiissinnaanermik qulakkeerineq.
- Napparsimasup nammineq oqaatsiminik atuisinnaanissaanik qulakkeerineq.

**Sygeplejeetisk
Råd**

Kalaallit Nunaanni Peqqissaanermi
Ileqqorissaanermut Siunnersuisoqatigiit

Det Sygeplejeetiske Råd

c/o Peqqissaasut Kattuffiat

Jagtvej 13 – 1001

Postbox 670

3900 Nuuk

ser@pk.gl

pk.gl/ser